

Triumf „Trboveljskega slavčka“ v Celju

Po sijajno uspešnih prireditvah ob svoji 10 letnici v Trbovljah, Hrastniku in Laškem je priredil »Trboveljski slavček« pod vodstvom svojega dirigenta tovariša Avgusta Suligoja svojevrsten umetniški koncert v Celju. Koncert, ki se je spremenil v manifestacijo slovenske pesmi, se je vršil ob pol 11. uri dopoldne na dvorišču kasarne kralja Petra. Počastili so ga skoro vsi predstavniki vojaške in upravne oblasti, tako predsednik celjske občine g. dr. Voršič, celoten oficirski zbor s poveljnikom polkovnikom g. Defarjem na čelu, okrajni načelnik g. dr. Zobeč, zastopnik g. opata g. Korban, direktor Glasbene Matice g. Sancin, šolski nadzorniki in mnogi drugi visoki gostje iz Celja, Laškega in drugod ter poleg vsega vojaštva celjske garnizije še ogromna množica ljudi tako, da je prisostvovalo tej edinstveni prireditvi okroglo 3000 ljudi.

Po odpetju državne himne je krenil zbor pred spomenik Koroškim junakom, kjer je pred poveljnikom g. polkovnikom Defarjem, županom in glavarjem v polni tišini spregovorila pevka »Trboveljskega slavčka« nekaj ganljivih besedi v počastitev padlim, član zboru je položil lep šopek z državno trobojnico in posvetilom, zbor je pa silno občuteno zapel »Nmau čez izaro«. Poklonitev je bila tako ganljiva, da so mnogim solze pritekale iz oči.

Po tej prisrčni spominski svečanosti se je zbor vrnil na oder in nadaljeval spored, ki so ga tvorile skladbe Emila Adamiča, Lajovca, Mokranjca, Dobra Hristova, Vasilija Mirka, Matije Tomca, Otokarja Sina, Jakoba Aljaža, torej program od Krkonosov do Črnega morja. Ob tej priliki je bilo več skladb prvič izvajanih in sicer: »Slavčkom«, za jubilej posvečena »Górole zelena« Dobra Hristova (bolgarski Adamič) s sopranom solom, »Vrtena«, slovaški ples, in »Sateček«, hanaški ples, katere je izvajal zbor s spremljevanjem vojaške godbe 39. pp. pod vodstvom tov. Avgusta Suligoja. Ista godba je spopolnila spored pod vodstvom kapelnika g. Pera Fabjanoviča z balkanskim overturo Jovana Urbanija in Muhičevim podpurjem »Od Triglava do Balkana«. Zbor je zaključil svoj spored z Aljaževim »Triglav moj dom«. Celotna prireditev se je končala s himno »Hej Slovani«, ki so jo peli vsi stoje v spremstvu vojaške godbe.

K samemu izvajanju moramo pritrčiti, da je zbor v umetniškem in v vsakem oziru na višku in se tudi kljub prireditvi na prostem niso izgubile najfinejše nianse. Dinamično je silno prožen in reagirajo disciplinirani pevci na vsak mig in hotenje svojega vodje.

Tudi vojaška godba 39. pp. ima v svojem kapelniku odličnega muzika g. Pera Fabjanoviča in je isto kot »Slavček« želavelik aplavz. Višek pritrjevanja je dosegla Hristova »Górole zelena« s krasnim solom gđ. Reziške Koritnikove, ki se ji vidi odlična šola mojstra rektorja Glasbene akademije g. Julija Betetta. Silno navdušenje se je dvignilo pri vseh poslušalcih ob izvajanju češkega in slovaškega plesa ob spremljevanju vojaške godbe.

Ob koncu so vsi predstavniki vojaške in upravne oblasti častitali tov. dirigentu Suligoju k sijajnemu uspehu in se zahvaljevali za umetniški užitek. Iskrenih zahval je bil deležen tudi tov. Milko Gerlanec, ki je vodil skupno s polkovnikom g. Defarjem vse obsežne organizatorične priprave, da je ta svojevrstna prireditev tudi od te strani dosegla svoj namen.

Silno zanimivo je bilo opazovati vojake iz južnih in drugih krajev, med katerimi so bili mnogi, ki so imeli prvič priliko slišati in videti tako umetniško in disciplinirano pevsko enoto pred seboj. Za ta vzgojni moment, ki ga je nudil »Trboveljski slavček« naši vojski, naj velja njegovemu nesebičnemu in požrtvovalnemu vodji tov. Suligoju najlepša zahvala. Z veliko zavestjo naj gleda na to ne le umetniško, temveč tudi na pedagoško delo, mi tovariši se pa veselimo njegovega uspeha, ki je s tem tudi naš uspeh.

Ogromna množica, ki je prisostvovala tej edinstveni prireditvi, bo ohranila ta dan gotovo v najlepšem spominu.

Po koncertu se je zbor fotografiral z vsem oficirskim zborom.

Vsi pevci in spremljevalci so bili imenitno pogoščeni v oficirskem domu. Po kosilu jih je trboveljsko učiteljsko odpeljalo na grad, nekaj na kopanje v Savinjo, dečki so se pa vadili v streljanju v Oficirskem domu pod vodstvom kapetana g. Vrebaca.

-0.

Splošne vesti

PEDAGOŠKI TEČAJ ZA UČITELJE

se bo vršil od vključno 19. avgusta do 24. avgusta t. l. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Spored:

19. avgusta dopoldne otvoritev in predavanje g. dr. Gogale o sodobnem pedagoškem prizadevanju. Popoldne predavata g. dr. Zviter o državljanski in narodni zavesti ter g. Čopič o temi: »Učitelji-sodelavci«.

20. avgusta dopoldne predava g. Kontler o pouku v elementarnem razredu, popoldne pa g. Jurančič o temi: »Učitelj na vasi«.

21. avgusta dopoldne predava g. Ledinek o strnjem in predmetnem pouku. Popoldne bo izlet.

22. avgusta dopoldne predava g. Mencej o spoznavanju šolskega razreda in gospa Vodeveta o učitelju kot socialnem delavcu. Popoldne predava g. Kobilica o temi: »Šola in starši«.

23. avgusta predavata dopoldne g. dr. Schmidt o poklicni vzgoji in g. Černejeva o občem kultiviranju učitelja, popoldne pa g. Zor o modernih učilih in ljudski šoli.

24. avgusta dopoldne predavata g. dr. Kolarič o pouku materinske in ljudski šoli in g. dr. Ozvald o izbiranju izredno nadarjenih učencev.

Prijavnina za tečaj je 20 din. Prijavljenci jo plačajo ob začetku tečaja. Prijave se sprejema Pedagoško društvo v Ljubljani, učiteljske.

SPREJEM SLUŠATELJEV(IC) V I. RAZRED VIŠJE PEDAGOŠKE ŠOLE V ZAGREBU ZA ŠOLSKO LETO 1940/41.

V I. odsek za pripravo učiteljev meščanskih šol za šolsko leto 1940/41. bo sprejetih 90 slušateljev(ic) in 30 iz področja banovine Hrvatske in 30 iz ostalih banovin.

Javijo se lahko učitelji in učiteljice:

1. V prvi vrsti oni, ki so z odličnim ali prav dobrim uspehom položili diplomski izpit (izpit zrelosti) in usposobljenostni izpit in poučevali najmanj 3 leta na ljudskih ali meščanskih šolah z odličnim ali prav dobrim uspehom in niso starejši od 30 let.

2. V drugi vrsti oni, ki nimajo ocene odlično ali prav dobro na diplomskem (izpitu zrelosti) in usposobljenostnem izpitu in v šolskem delu. Izmed takih prosilcev bo učiteljski svet predlagal za sprejem one, ki imajo najboljše ocene, kolikor se ne javi dovoljno število kandidatov iz točke 1.

Kandidati morajo poslati svoje prošnje rektoratu Višje pedagoške šole v Zagreb (Zagreb VI. poštni predal 53) do 25. avgusta 1940. V prošnji morajo označiti, katero skupino predmetov želijo študirati. Kandidati za II. skupino tujih jezikov morajo navesti, ka-

tere jezika želijo učiti (nemškega ali francoskega). Prošnji je treba priložiti: 1. Krstni list, 2. diplomu (zrelostno spričevalo) v originalu, 3. usposobljenostno spričevalo v originalu, 4. potrdilo o ocenah za ves čas šolskega dela, 5. zdravniško spričevalo, 6. obvezo, da bo v banovinski (odnosno v državni službi) prosvetne stroke po položenem diplomskem izpitu ostal najmanj 3 krat toliko let, kolikor jih je prebil na šolanju v Višji pedagoški šoli.

V prošnji morajo kandidati navesti, ali so poročeni in ali imajo otroke ter koliko.

Slušatelj(ce) Višje pedagoške šole ne morejo biti istočasno slušatelji vseučilišča.

Sprejeti kandidati bodo službenim potom obveščeni o sprejemu in začetku predavanja.

— V času velikih počitnic so uradne ure pri sekciji JUU le dopoldne.

— Prihodnja številka »Učiteljskega tovariša« izide sredi avgusta.

— Podrobna navodila za poskusno delo z Luttorjevo novo pisavo so izdelana. Nad 200 slik ter prav podrobno teoretično in praktično razlago prinaša delo, ki stane le 15 din. Naročila sprejema Kontler D. Julij, šol. upravitelj v Studencih pri Mariboru.

Učiteljski pravnik

—§ Odgovor na vprašanje Z. A. iz Gg. Dekreti o napredovanjih z dne 15. maja t. l. še niso dospeli in, ko dospo, se bo takoj izvršilo nakazilo. Višji prejemki teko od 1. junija in se izplačajo dejansko od 1. julija, ker se junjski povisek odtegne za uradniški pokojninski fond.

—§ »Ročni katalog« za šol. leto 1940/41. z najnovejšimi predpisi tudi za profesorje in meščanskošolske učitelje bo izšel sredi avgusta t. l.

—§ Odgovor na vprašanje Hr. K. v H. Po dosedanjih praksi Vam draginjske doklade ne pripadajo, pač pa teče v konkretnem primeru vloga, na katere načelno rešitev čakajo mnoge prizadete.

—§ Odgovor T. G. v K. Ad 1. Glej zgoraj. — Ad 2. Izposlujte ponovno vnešenje Vaše terjatve v proračun.

Učiteljska tiskarna

—t Rabite pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjižarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če Vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru ali Celju.

Iz listov

—l »Naše učiteljsvo se zaveda svojih dolžnosti« je naslov obsežnemu članku v »Slovenskem narodu« od 16. julija, iz katerega posnemamo sledeče: Kdo drugi kakor ljudskošolsko učiteljsvo je pozvano, da vzgoji najmlajše narodne generacije v novem, sodobnosti ustrežajočem duhu. Učiteljsvo se te svoje nove dolžnosti v vsem obsegu zaveda. Žal pa se učiteljsvo še bolj jasno zaveda, da je njegova poklicna šolska izobrazba tako silno pomanjkljiva in površna, da nikakor ne zadostuje za velike, nove naloge, ki jih sodobnost nalaga učiteljskemu stanu. — Vzroki te slabe poklicne izobrazbe so v prvi vrsti v zastarelem šolskem sistemu, v katerega so vključene naše učiteljske šole. Po svoji zunanji obliki in po svoji notranji vsebini so naše šole, ki nam vzgajajo nov učiteljski naraščaj, nemogoče anahronizem. Nihče ne doživlja tega bolj kakor ravno podeželski učitelj, ki ga problemi raztrgane in kritične sedanosti postavijo pogosto v zelo težaven položaj. Kakor ima naša podeželska duhovščina že od nekdaj akademsko izobrazbo, tako zahteva slovensko učiteljsvo že dve desetletji, da se tudi zanj dvigne poklicna izobrazba na akademsko stopnjo...

Za izpopolnitev šolske tehniške sposobnosti skrbijo predvsem JUU s tem, da na mesečnih zborovanjih posameznih sreskih učiteljskih društev postavlja za osrednjo točko dnevnega reda aktualne pedagoške probleme, ki jih rešujejo s predavanji in diskusijami. Tudi mariborska Pedagoška centrala, ljubljansko Pedagoško društvo ter Učiteljski pokret mladih podeželskih učiteljev store mnogo za samoizobraževanje ter poklicno izpopolnjevanje slovenskega učiteljsva. Vsakoletni počitniški pedagoški tečaji z aktualnimi poklicnimi problemi privabijo v Ljubljano odnošno Maribor mnogo vsakega učiteljsva...

Naši mladi učitelji izkoriščajo svoj prosti čas, svoj letni dopust, ki ga drugi uporabljajo za počitek, razvedrilo in zabavo, predvsem za razširitev svojega duševnega obzora. Vse to je v zvezi s precejšnjimi materialnimi žrtvami in samozatajevanjem. Dolžnost slovenske javnosti je, da to stremenje mladih vzgojiteljskih sil po izpopolnitvi poklicnih kvalifikacij spremlja s simpatijami. Dolžnost oblasti pa je, da učiteljsvu izboljša nevdružen materialni položaj ter s primernimi, energičnimi ukrepi onemogoči pavšalno blatenje našega učiteljskega stanu.

—l V članku »Skrb za bodočo slovensko ljudsko šolo« ponatiskuje »Slov. narod« od 17. julija nekatere misli iz dr. Ozvaldovega članka »Primum vivere«, ki je izšel v 9.—10. števil. »Popotnika«.

—l »Slovenski dom« od 17. julija prinaša v članku »Šole še zmerom pogrešajo temeljitih reform«, med drugim tudi sledeče misli:

Na nešteto shodih in v brezkončnih časopisnih člankih se tudi v povojni dobi ponavlja zahteva po dobrem učiteljsvu. Dober učitelj je v očeh našega ljudstva zlasti tisti vzgojitelj, ki je zaveden, praktičen katoličan in v tem smislu v vsem svojem dejanju in nehanju vzgaja zaupano mu šolsko mladino. Pri nas mislijo nekateri, da bo vprašanje dobrega učiteljsva že rešeno, ako se bodo posvetili učiteljskemu stanu v prvi vrsti kmečki fantje. V mnogih primerih ta misel ne velja. Za učiteljski stan bi se morali odibirati fantje in dekleta ne glede na stan, samo iz priznane zavednih katoliških rodbin. Zakaj le take rodbine nam bodo dale vzgojitelje, kakor jih slovenski narod želi. Le pogledajte na razne učiteljske šole in prepričali se boste, kako malo je v posameznih razredih učiteljskih pripravnikov po ljudski želji...

Prav tako naj se postopa v vseh okrajnih načelnstvih z isto mero. Danes se dogaja, da imajo v enem okraju uradne konference, v drugem ne. V nekem okraju se učiteljsvo lahko vozi vsak dan v svojo šolo iz Ljubljane ali drugod, v drugem ne. V enem okraju sme učiteljsvo zapustiti v prostem času svoje službeno mesto, v drugem pa se zahteva za vsako odsotnost iz službenega kraja predhodna prošnja za desetinarskim kolekom itd. itd. ...

Tudi glede začetka šolskega leta, raznih počitnic, zborovanj obeh učiteljskih organizacij naj se že pred začetkom šolskega leta kaj pametnega ukrene.

—l Odgovor »Jutra« na gornji članek se glasi: Idejo, da morajo biti učitelji in učiteljice sinovi in hčere kmetijskega stanu, zastopa podeželska organizacija JRZ »Kmetiska zveza«, ki je v ta namen ustanovila tudi Učiteljski konvikt, katerega upravljajo sestre v Mariborski. Izgleda pa, da v njo nekateri okoli »Slovenca« niso povsem zadovoljni. Mi mislimo, da bi bilo vsem najbolj ustreženo, če bi se vnesel v zakon o osnovnih šolah paragraf, da smejo poučevati v slovenskih šolah samo učitelji in učiteljice, ki so študirali in položili izpit na enem izmed samostanskih učiteljskih. Državni učiteljski v Ljubljani in Mariboru pa naj država zapre in jih izroči duhovnemu svetniku Janezu Kalanu, da jih bo pretvoril v poglobljevalnice za do sedaj zaposlene učitelje in učiteljice.

—l Nove reforme in uradništvo. Zagrebški Obzor prinaša članek, ki govori o akciji akcijskega odbora državnih in samoupravnih uradnikov za zboljšanje položaja, nakar nadaljuje: »Pravila ureditev uradniškega vprašanja pomeni prav za prav ureditev enega izmed temeljnih vprašanj današnjega časa. Uradniški stan je že po svojem številu zelo važen činilec v družbi. Slabo plačani uradnik

hudo pritiska na vse gospodarsko življenje. Načelo socialne pravičnosti, ki naj pride do izraza v odnosu med delom in kapitalom, med posameznimi družabnimi sloji, odločno vele-va, naj se tudi uradniško vprašanje pravilno uredi. Poleg tega moralno ozdravljenje vsake sredine, ki brez njega niso uspešne niti največje gospodarske in socialne reforme, zahteva, da se zavaruje gmotno stanje uradništva, da se tako postavi na močno podlago življenja najbolj številne skupine meščanskega sloja. Napovedane gospodarske reforme bi malo koristile, ko ne bi vsebovale tudi ureditve gmotnega vprašanja uradniškega stanu. Zato je torej treba pričakovati, da bodo mero-dajni činitelji presodili vso važnost tega vprašanja ter zagotovili uradnikom tisti minimum, ki je danes ogrožen zaradi splošne podražitev, ki je posledica vojne.« (»Slovenec« 17. VII.)

—l Prosvetni program »Samouprave«. O realnih potrebah naše narodne prosvete razpravlja glavni organ JRZ »Samouprava«, ki se zavzema za novo prosvetno politiko. List opozarja na čudovite razlike v prosvetnih prilikah v naši državi in zastopa stališče, da mora država prvenstveno posvečati odsej svojo pozornost prosvetno zaostali pokrajinam in delom naroda. To tem bolj, ker so ravno ti kraji morda med nacionalno najbolj zavednimi kraji naše države. »Država mora izvesti izenačenje pismenosti v vseh pokrajinah države. Pri tem mora seveda država skrbeti za to, da se ne bo vršila ta akcija v škodo prosvetno naprednejših predelov. Seveda pa ne more biti več govora, da bi morali prosvetno zaostali kraji ostati tudi v bodoče na svojem položaju, ker zahteva to vzdrževanje visokih prosvetnih prilik v naprednejših predelih. — Narod se vprašuje, kam vodi danes nesorazmerje med številom naših visokih šol in stanjem nepismenosti med našim narodom. Postavlja se vedno bolj vprašanje, kako zaposliti naš intelektualni proletariat, ki postaja težko vprašanje za ves naš narod in državo. Izvršenih je bilo že nekaj poskusov reform v tem pogledu, bile pa so običajno že v kali preprečene. Dejstvo je, da presega danes število naših visokih šol in univerz materialno in duhovno kapaciteto naše državne zajednice. Dočim nam manjka učiteljev, raste iz dneva v dan število vseučiliških profesorjev na vseh naših univerzah. Izgleda, da smo reducirali ves naš prosvetni problem na vprašanje reševanja osebnih vprašanj nekaterih posameznikov. Mi imamo danes celo vrsto visokih šol, ki so bile ustanovljene menda samo zato, da se je uredil na nek način osebni položaj nekaterih ljudi, s katerimi se ni vedelo kaj početi. — Naša prosvetna politika kriči po temeljiti reformi. Treba bo pričeti z ukinjanjem mnogih enostranskih in prekoštevilnih šol, ki pošiljajo vsako leto v svet mlade ljudi z nekakimi diplomami strokovnjakov, katerih ima država že itak na pretek. Nastopil je čas, ko bo treba demontirati celo vrsto teh dekorativnih prosvetnih zavodov in jih zamenjati s tako potrebnimi strokovnimi šolami. Mi potrebujemo danes obrtnih, tehničnih, poljedelskih in trgovskih šol, ki pripravljajo mladino našega človeka za realno in ustvarjajoče življenje.« (»Jutro« 18. VII.)

—l Vzrok, da organizacija strokovnega nadaljevalnega šolstva tako počasi napreduje, je v tem, ker nismo mogli najti v 20 letih pravnega vira za vzdrževanje javenskih šol. Šolski odbori morajo zaradi tega prositi za denarne podpore razne korporacije in jim je zaradi tega poslovanje zelo otežkočeno zlasti v finančnem pogledu. Banska uprava in Obrtna zbornica sicer votirata vsako leto večje vsote za vzdrževanje, ali to je še vse premalo. Nam pa ni vsceno, kakšen naraščaj bo vzgojila naša obrt. (Nova Pravda 18. VII.)

—l V trgovskem listu od 17. julija je priobčen uvodnik Odkrita beseda, v katerem je tudi sledeča ugotovitev: Kakor je potreba zboljšanja plač javnih nameščencev evidentna in čeprav to potrebo priznavajo tudi vsi pristojni činitelji, pa se vse vprašanje ne premakne naprej, ker je njegova rešitev finančno silno težavna. To pa predvsem zato, ker se število državnih in samoupravnih nameščencev neprestano večja. Posebno uvajanje monopolov v zunanji trgovini nudi ugodno priliko, da se ustanavljajo vedno novi uradi, da se število uradništva silno večja in da se s tem tudi vedno bolj otežkuje finančna možnost zboljšanja uradniških plač.

—l Kakšna ne sme biti naša šola je naslov članku v »Domoljubu« od 10. julija, ki se začnjen tako: Odgovor na to vprašanje nam daje žalostna usoda današnje Francije. Le pomislimo, kako je bilo tam. — Šola je bila pozorišče, kjer je izživilo svoje lažljivo svobodomje do najvišje stopnje poljudnosti državno učiteljsvo, ki ni bilo nacionalno, marveč po veliki večini socialistično in komunistično. To učiteljsvo je vzgajalo francoske otroke ne samo v popolni brezbriznosti za varstvo domovine, marveč tudi za prepričane antimitariste in dosledne sovražnike obstoječega reda in vsake vere. Ker vlada na Francoskem že dolgo časa veliko pomanjkanje duhovnikov, ni bilo na vasi nobenega činitelja, ki bi bil sposoben in voljan, da bi takšnemu učiteljsvu stopil na prste ter prevzel obrambo velikih verskih in narodnih idealov. Državna prosvetna uprava pa ni imela ne smisla ne volje ne ugleda, da bi se postavila v bran proti razdirajočemu delu učiteljsva. — Takšna mladina je vzrasla iz državnih šol.